

SZÖVEG –
MÁRTONFFY ANDRÁS

SOROZAT –
KÉRDEZŐK, KÉTKEDŐK, KERESŐK

EGYMILLIÓ DOLLÁR EGY CSODÁÉRT

Az elképesztő James Randi, Uri Geller nagy ellenfele

Idén októberben, kilencvenkét éves korában meghalt a világ egyik legmakacsabb bűvésze, James Randi. Élete jelentős részét csalók leleplezésével töltötte, állandó küzdelmet folytatott a világ álvarázslóival, évekig pereskedett Uri Gellerrel és más sarlatánokkal.

- ◆ Valamikor az 1940-es évek első felében egy kanadai kiskamasz, egy bizonyos *Randall James Hamilton Zwinge* csúnyán összetörte magát biciklizés közben. Olyan súlyosan megsérült, hogy a kor szokásainak megfelelően a teljes felsőtestét befedő gipszet kapott. A kilátásai nem voltak kedvezőek: az orvosai szerint örülnie kellett volna, hogy egyáltalán életben maradt, azzal pedig nem bíztatták, hogy valaha is lábra fog állni. Több mint egy évet töltött fekvő helyzetben, közben pedig volt ideje elgondolkodni a jövőjéről.

A fiatalember a várakozások ellenére felgyógyult, és visszatért a tanulmányaihoz. Iskolába járni azonban nem szeretett. Egyre többet lógott, majd 1945-ben, tizenhét évesen végleg otthagya az iskolát. Elszegődött egy vándorcirkuszhoz, ahol végre azt csinálhatta, amire vágyott: utazó mágusként kereste a kenyerét. Nem sokkal később már éjszakai klubokban lépett föl mentalistaként, valamint különböző bulvárújságoknak írt cikkeket ebben a témában.

Az előadó-művészet egyik legnehezebb és legveszélyesebb válfaját űzte: szabadulóművészként dolgozott. Kényszerzubbonyokból, börtöncellákból, banki széfekből szabadította ki magát. 1956-ban megdöntötte a magyar származású Houdini harminc évvel korábbi kilencvenkét perces rekordját, amikor száznegy percig életben maradt egy lepecsételt, víz alá merített fémkoporsóban.

James Randi egyik műsorszámát demonstrálja a brit ITV „James Randi, Psychic Investigator” c. dokumentum filmjében

Ügyes, bátor bűvész volt és szentelen újságíró, így hamar nevet szerzett magának. Kezdetben a saját nevén szerepelt, de hamar rájött, hogy Randall Zwingeként nehezebben boldogul, így inkább az Elképesztő Randi művésznevet választotta. A hatvanas években már Európában, Nagy-Britanniában, sőt, Japánban és a Fülöp-szigeteken is rendszeresen turnézott. Az éjszakai bárók világában rengeteg fellépővel találkozott, bűvészekkel és csalókkal. Megfigyelte, hogy milyen trükköket használnak, miközben természetfeletti erőket tulajdonítanak maguknak. Találkozott magukat gondolatolvasónak beállító szélhámosokkal és „isteni” erővel gyógyító szónokokkal. Ahogy összehasonlította a saját, tisztességes, veszélyeket is felvállaló hozzáállását ezeknek a sarkatánoknak a gátlástalanságával, egyre dühösebb lett rájuk. Felháborította, hogy amíg ő fizikailag és lelkileg is megterhelő mutatványokat vállal, bonyolult színpadi

kellékeket tervez, sokan a természetfeletti erők birtokosaként tetszelegnek.

Különösen felháborította Uri Geller tevékenysége. A szintén magyar származású izraeli előadóművész a hetvenes években egyre nagyobb hírnevet szerzett magának. Azt állította, hogy paranormális képességekkel rendelkezik, képes a gondolatolvasásra, telekinézisre, és más látványos mentalistamutatványokra. Hatalmas tömegek hittek neki, James Randi nem. Minden lehetséges fórumon hangoztatta, hogy Geller pofonegyszerű bűvésztrükköket használ. Számos alkalommal be is mutatta, hogy például az ikonikus kanálhajlítgatás mennyire arcátlanul egyszerű átverés. Évtizedes rivalizálás és pereskedés kezdődött kettőjük között.

Megdöbbenetette, hogy a sok merész trükk egyeseket arra a következtetésre vezet, hogy Randinak is varázshatalma van.

Egy tévéshowban, amikor kanalat hajlított, majd pontosan megmutatta, hogyan csinálta, valószínűtlen konfliktusba keveredett. A műsor egyik szereplője – a Buffalo Egyetem egyik tanára – azzal vádolta, hogy csaló. Randi válaszolt: „Igen, csaló vagyok, sarlatán. Ebből élek. Minden, amit itt csináltam, csalás!” A tanár erre dühösen kifejtette, hogy Randi nem igazi bűvész, mert tényleg varázsereje van, és rendkívül etikátlan módon ezt használja ki a trükkjei során.

A hetvenes évektől kezdve egyre komolyabban belebonyolódott a parafenomének elleni harcba. Összefogott az egyik leghíresebb amerikai talkshow műsorvezetőjével, Johnny Carsonnal, hogy leleplezzék Gellert. Carson meghívta őt a műsorába, és egy asztalalprnyi szokásos kelléket mutatott neki. Alumínium fiolákat, kanalakat, zseborákat, csupa olyasmit, amivel Geller rendszeresen fellépett. Ezek azonban nem az önjelölt parafenomén saját, preparált kellékei voltak. Geller már a belépése pillanatában látta, hogy bajban van. Azonnal panaszkodni kezdett, mondván, hogy most épp nem érzi magát elég erősnek, stresszeli őt a lelki nyomás. Természetesen – bár kötelességszerűen tett néhány varázsmozdulatot a kezével – egyetlen csodát sem tudott bemutatni, csakhogy az élő adásból nem volt menekvés.

Randi elégedetten nyugtázta, hogy végleg leleplezett egy sarlatánt, de Uri Geller lelkes rajongótáborának esze ágában sem volt csalódni benne. Azzal a nyakatekert érveléssel védte meg, hogy ha egyszerű bűvész lenne, nem vallott volna kudarcot. Sőt, ez volt az az esemény, ami a legnagyobb lökést adta a karrierjének. Ettől kezdve vált valóban világhíressé. Ahogy ő maga fogalmazott, ez a show teremtette meg az igazi Uri Gellert.

James Hydrick azt állította magáról, hogy pusztán a szellemi ereje segítségével képes lapozgatni egy telefonkönyvet. Randi egy tömött színházi nézőtér előtt elmondta, hogy Hydrick valószínűleg ügyes technikával fújogatja a lapokat. Az asztalra helyezett, nyitott telefonkönyv köré habkönnyű hungarocell-reszeléket öntött, majd felajánlott tízezer dollárt, ha a mutatványos így is végre tudja hajtani a trükkjét. A bukás látványos volt, Hydrick pedig rövidesen nyilvánosan is elismerte, hogy csaló.

Az egyik legnagyobb fogása egy Peter Popoff nevű hitgyógyító volt, aki azzal keresett dollármilliókat, hogy tömött stadionokban ismeretlenek betegségét „látta” és „gyógyította meg”. Randi és csapata megtudta, hogy a nézőkkel már a belépéskor úgynevezett „imakártyákat” töltenek ki, amire felíratják velük minden lényeges személyi adatukat és panaszukat. Egy rádióvevővel még azt az adást is vették és rögzítették, amelyen Popoff felesége a hitgyógyító fülébe elrejtett fülhallgatóba beszélt, és részletesen instrualta őt. Popoff hatalmasat bukott, üzleti vállalkozása csődbe ment.

A nyolcvanas-kilencvenes években Randi harca Uri Gellerrel is egyre intenzívebb lett. Állandóan pereskedtek egymással, és bár Geller minden pert elvesztett, Randinak mindez sokkal több pénzébe került, mint amennyit megítéltek neki a bíróságok. Ennek ellenére végrehajtotta élete egyik legnagyobb dobását. Egymillió dollárt ajánlott föl bárkinek, aki ellenőrzött körülmények között bebizonyítja, hogy természetfeletti képességekkel rendelkezik. Volt ugyan egy-két jelentkező, de a konkrét bizonyításig egyikük sem jutott el.

Az Elképesztő Randi még a világpolitikába is beleszólt, és ezzel valószínűleg rengeteg emberéletet mentett meg. 2008-ban egy Jim McCormick nevű szélhámós eladott az USA hadseregének egy ADE 651 nevű bombajelző készüléket. A tűzszerészek jó ideig ezt próbálták használni az elrejtett iraki bombák kimutatására. A szerkezet azonban csak egy látványos átverés volt, és valószínűleg több száz civil halálát okozta. Randi leleplezése nyomán megindult a büntetőeljárás, és McCormickot tíz év börtönre ítélték.

Elképesztő Randi egy kikezelt vastagbélrák és egy átvészelt stroke után 2020. október 20-án halt meg. Utolsó kívánsága az volt, hogy a hamvait fújják Uri Geller szeme közé. ♦

SZÖVEG –
PARTI JUDIT

„A KARMESTER PÁLCÁJA NEM SZÓLAL MEG MUZSIKUSTÁRSAI NÉLKÜL”

Somos Csaba, a Nemzeti Énekkar karigazgatója kapta idén a Magyar Érdemrend lovagkeresztje polgári tagozatának kitüntetését. Az elismerés apropóján beszélgettünk a zenészlét kihívásai mellett az ebben megélhető különleges pillanatokról, Kocsis Zoltán örökségéről és az 50. év jelentőségéről.

- ♦ – **Mi kell ahhoz, hogy megvalósuljon egy kisfiúban megszülető vágy arról, hogy karmester lesz?**
– Hosszú volt az út, amíg egy kisfiú álmaiból egy nagyobb fiú beteljesült álmai lettek, és képessé vált ebben a nagyon speciális zenészlétben megmaradni. Nem voltam igazán jó tanuló, a zene volt számomra a mentőszár. Gyermekkoromban először csellózni kezdtem édesapám mintájára, majd a debreceni Konzi és a város hivatásos együtteseinek élményei erősítettek meg végleg abban, hogy karmester legyek. Aki zenei pályán marad, annak ez életforma, a nap 24 órájában együtt lüktetünk a zenével. Ha nincs kotta, a zene akkor is jelen van: akkor is érlelődnek bennünk bizonyos kompozíciók, amikor a szó szoros értelmében nem ezzel foglalkozunk.

– **Idén 50 éves, a Nemzeti Énekkar ajándéka Liszt Ferenc Krisztus című oratóriumának partitúrája volt. Mit jelent ez önnek?**

- Kiváltság, hogy a Nemzeti Énekkar élén tölthettem ezt az évfordulót. Ezzel az együttessel minden alkalommal csodát tudunk mutatni azokon a remekműveken keresztül, amelyekről korábban álmodtam. Ez az oratórium szimbolikus darab, ami Liszt életében is a korszak egyik legnagyobb alkotása volt. Ha el kellene hagynom a Földet, de ezt magammal vihetném, akkor meglenne minden örömforsó, amire zenei, kulturális és lelki téren szükségem van. ➤

– Az a jó mű, amitől meghatódunk?

– Akad rá példa a zenetörténetben, hogy bár a közönség remekművet hallott, értetlenségében kifütyülte. Ezek a darabok mégis a világ koncerttermeinek különleges pillanatokban megszólaló darabjai közé léptek, például Stravinsky Tavaszi áldozata.

– Ön 2016 óta dirigálja a Nemzeti Énekkart, ez volt az az év, amikor még Kocsis Zoltánnal együtt lehettek jelen a Nemzeti Filharmonikusok életében, egészen addig, amíg ő november 6-án végleg elköltözött közülünk. Hogyan emlékszik a párhuzamos munkára?

– Minden egyes találkozás meghatározó volt velem, fantasztikus élmény volt végigélni a próbafolyamatot, amikor én taníthattam be az énekkart, ő pedig dirigálta a koncertet. Példa volt számomra az igényessége: úgy jött be az első próbára, mintha már a hangversenyre menne. Nála nem volt előkészítő, hangokat keresgélő próba, rögtön a legmélyebb rétegekig ásott és igazi előadás született. Visszhangzik bennem ez a mondata is: „Csaba, nem lesz elég, hogy nagyon jól végezd a munkádat, mert ahova kerültél, ott tudnod kell nagyon keménynek is lenni.” Sziklaszilárd elhatározása volt, hogy a művészi minőségből nem enged.

– A kórusban 82 művész van. Kihívás az összehangolásuk?

– Folyamatosan tanulom ezt a „hangolást”, mondhatom, hogy nemcsak a repertoárt, hanem az emberi kommunikációt és a közös alkotás finomítását is. Ha úgy tesszük, egy 82 orgonasípból álló hangszerben kell harmóniát teremteni, velük együtt lélegezve.

– Van kedvenc darabja a Nemzeti Énekkarral?

– Amire épp készülök, abba nagyon szerelmes tudok lenni. Ez most például Frank Martin *In terra pax* című darabja, amit november 16-án terveztünk előadni, de a hangverseny elmarad. Olyan darab ez, ami ha a jelenlegi vészhelyzetben felcsendülhetett volna, velőtrázó érzéseket váltott volna ki a közönségből is. Az apokaliptikus mű szövegét a Biblia utolsó könyve, a Jelenések adja. Végigmeséli a világ pusztulásának a történetét, ahogyan formálódik egy új világ, és az ima erejével az ember visszatalál Istenhez. Az ima, a közösségi gondolkodás és az ének segíthetne mindannyiunknak

elmozdulni erről a pontról, ahol most vagyunk. Ami történik velünk, az nem pusztán véletlen, amit vakcinával kell kezelni. Persze kell a vakcina, de nagyon kell a belső változás is.

– Az 50. évre visszatérve: ez az elengedés éve bibliai értelemben. Van, aminek most van itt az ideje, hogy elengedje?

– A megbocsátást nem életkorhoz kötöm. Ha az ember ezt a tulajdonságát nem tudja folyamatosan a felszínre hozni, akkor nem tud boldog lenni. Az egymásra figyelésben minden együttesnek és hivatásos muzsikusként van fejlődni valója. Most kényszerűen újrafogalmazzuk magunkat, hisz ez a korszak épp azt bizonyítja, hogy mindent el lehet venni, az élő zene lehetőségét is.

– Zeneoktatási sorozattal járták az országot, ingyenes kamarakonzerteket juttatva olyan településekre, ahova máskülönben nem jutna el a komolyzene. Létre tud még jönni előadás?

– Ezt a kezdeményezésünket idén elsodorta a pandémia, de ahogy lehet, szeretnénk folytatni.

– Önnek a belső vagy a külső visszajelzés fontosabb?

– A belső megbecsülés mindennél többet jelent számomra, de egy olyan megtisztelő kitüntetés, mint az idej, megerősíti az embert abban, hogy nem jár rossz úton. Ez közös díj, nem magamnak tulajdonítom; ugyanúgy szól a Nemzeti Énekkarnak, hisz a karmester pálcája nem szólal meg muzsikustársai nélkül. A kortárs magyar komolyzene ügye is közös velük: a felfedezés, a bemutatás öröme. Megrendítő volt, hogy amikor a párizsi Filharmonia nagytermében Ligeti György műveit mutatuk be, állva tapsoltak az emberek. Az ember ugyanakkor a saját együttesét is fejleszti ilyen darabokkal.

– A pandémia második hulláma hogyan hat a Nemzeti Énekkar közösségére és munkájára?

– Az első időszak online leleményességében újra egymásra csodálkoztunk. Remek felvételek születtek, amelyek alapján újra megismertük egy-egy művész aranytalékait. Hiszem, ha vége a második hullámnak, hatalmas dózisban megerősödve és megsokszorozva adhatjuk át a közönségnek a most bennünk maradt energiákat. ♦

OPERA LIVE

ÉLŐ KÖZVETÍTÉSEK AZ EIFFEL MŰHELYHÁZBÓL AZ OPERA FACEBOOK-OLDALÁN!

Minden körülmények között az Operával!
Tartalmaz időtöltés hetente négy alkalommal.

EIFFEL
EIFFEL MŰHELYHÁZ
EIFFEL ART STUDIOS

OPERA.HU | FACEBOOK.COM/OPERAHAZ

OPERA
MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

ÚT A „RÉZBŐRŰ ALKONYIG”

Hamarosan megtekinthető a PIM új kiállítása

Indián nap 1953,
dr. Juhász Árpád / Kóborló Farkas tulajdona

Különleges magyar indián világba csöppenhetünk a Petőfi Irodalmi Múzeum tervezett kiállításán. A *Karl May*-indiánregényeken felnőtt szülőknek és nagyszülőknek az indiánozás hallatán felcsillan a szeme, bár a mostani tizenévesek számára ez már nem igazán ismerős világ. Az indián mint metafora szólt a barátságról, a hősiességről, az erkölcsi nemességről, a természetszeretetről, a hűségről. Emellett pedig erősen kötődött a veszélyeztetettséghez, a vereséghez, a föld- és jogfosztáshoz, a megaláztatáshoz, a túlerővel szembeni elbukás mitológiájához. A kiállítás megnyitásra vár, az időpont még bizonytalan.

◆ A PIM Rézbőrű volt az alkony – A magyar indiánozás nyomában című kiállítása egy kivételes pillanatot szeretne rögzíteni és bemutatni: azt, amikor „még minden megvan”. A tárlat kurátora Wirth Imre költő, író, irodalomtörténész 2016-ban kezdett foglalkozni egy magyar indián kiállítás gondolatával, amelynek fókuszába Borvendég Deszkáss Sándort képzelte el. Hogy miért pont őt?

Mert ráeszmélt arra, hogy Borvendég – alias Fehér Szarvas – története rendkívül izgalmas: fikció és valóság sejtelmes egymásba fonódása. A *Szikláshegyek varázslója* című írás nagy hatással volt a későbbi kurátorra (a regénygyerekek sokaságát indította el az indiánozás felé), olyanaira, hogy a nagyapai örökségből származó könyvet újra ki szeretne volna adni – a terv azonban meghiúsult. Ekkor vette kezdetét a „nyomozás”. Ki is a könyv címlapján indián öltözetben békepipát tartó férfi, aki tiszteltbeli indián törzsfőnök oklevelét kapott Amerikából, aki fel akarta rázni az amerikai préri indiánokat, és nemzetközi mozgalmat indított a megmentésükre? A szerzőre vonatkozó hiteles adatokért hosszasan kellett kutakodni, bár az olvasók nemzedékről nemzedékre teljes igazságként kezelték a leírtakat.

A kiállítás nem az abszolút tények, hanem a hatás bemutatására törekszik. A „még minden megvan” pillanatában élnek azok, akik Borvendég Deszkáss Sándor negyvenes éveiben megjelent indiánkönyvei nyomán a cserkészlet és indiánozás vonzó világától sohasem szakadtak el. Még nem merültek feledésbe Baktay Ervin dunakanyari indián-cowboy táborai, a hagyomány a mai napig él. Él még az emlékezetekben a *Cseh Tamás* és barátai által 1963-ban életre keltett bakonyi indiánozás is, nem is beszélve számos olyan indiánozóról, aki hagyományőrzéssel, egyre autentikusabban ápolja az indián kultuszt.

A kiállítás a nagyon sokszínű magyar indián világba szeretne bepillantást adni, egy olyan „fejlődésregény” lehetőségét kibontva, amely végigvezetheti a nézőket-olvasókat a gyerekkor indián hőseitől a felnőttkor hősein át a rézbőrű alkonyig. Rengeteg fénykép, eddig nem látott filmfelvételek, izgalmas installációk és kortárs költők bekapcsolódásával is kiegészült irodalmi háttér várja a látogatókat. ◆

A ZENE ÉS A HIT ÖSSZEKÖT

Angelika Korszyńska-Górny énekesnő és zeneszerző Kárpátalján nőtt fel, édesanyja magyar, édesapja ruszin származású, férje lengyel. Három nemzet karácsonya című CD-je, amelyet most magazinunk decemberi számával ajándékba adunk, lengyel, ukrán és magyar énekeken keresztül hozza közel az ünnepet, a különböző nemzeti és vallási hagyományokat megcsillantva és közelítve egymáshoz. „Családunk vallási sokszínűségét Isten csodálatos ajándékának tartom, hisz édesapám révén megismerhettem a pravoszláv hagyományt, amely az imát összeköti a bűntől és az alamizsnával, mamámtól pedig elsajátíthattam a Szentírás iránti református érzékenységet és a személyes ima jelentőségét. Mivel azonban az első imát az édesapám tanította nekem, ma is ósláv nyelven imádkozom, de amikor személyes imában szólítottam meg Istent, azt mindig magyarul teszem. Férjemmel közösen pedig lengyelül imádkozunk.”

Angelika nemcsak a hitet, a zenét is családjából hozta, ahogy ő fogalmaz, első tanárai a szülei voltak: „Édesapám sebézetet oktató az orvosi egyetemen, és tenor szólámot énekelt az egyetemi kórusban. Édesanyám a legszebb magyar népdalokat dúdolta nekünk takarítás, főzés, vasalás közben is” – olvashatjuk a kepmas.hu részletes interjújában. Az énekesnő öt gyermek édesanyja – közülük többen a CD-n is hallhatók – és öt szimfónia szerzője is, ezeknek címe gyermekei neve: Annamaria, Kamila, Noemi, Jeremiasz és Augustyn. Angelika Korszyńska-Górny szólóban és a 2Tm2 együttessel is fellép. ♦

A CD kiadását és Képmáshoz csomagolását a Waclaw Felczak Alapítvány támogatta.

ADVENTI

KÉPMÁS-ESTEK

ONLINE

HOGYAN TÁMOGASSUK EGYMÁST A VÁRAKOZÁS ALATT A GYÓGYULÁSBAN?

MESÉVEL, NEVETÉssel | DECEMBER 6.

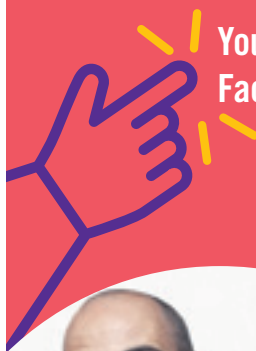
Vendégünk: **Kárász Eszter** előadóművész és **Hazay Tímea** pedagógus, szülő-csecsemő/kisgyermek konzulens, a „A Te hangodat ismerem” Perinatális Zenei Program vezetője

HUMORRAL | DECEMBER 13.

Vendégünk: **Kovács András Péter**, humorista

GYÓGYÍTÓ HANGOKKAL | DECEMBER 20.

Vendégünk: **dr. Lovász Irén** néprajzkutató, népdalénekes és **Csáky-Pallavicini Zsófia**, klinikai szakpszichológus, pszichoterapeuta

[YouTube.com/kepmas-magazin](https://www.youtube.com/kepmas-magazin)
[Facebook.com/Kepmasmagazin](https://www.facebook.com/Kepmasmagazin)

Fő támogató:

 SZERENCSEJÁTÉK ZRT.

DECEMBERI KIMENŐ

SZÍNHÁZ OTTHON

Az eszinhaz.hu weboldalon színházi előadásokat nézhetünk otthonunkban. Élő közvetítésekre, online premierekre és rögzített előadásokra válthatunk jegyet, a kezdeményezéshez több budapesti és vidéki teátrum csatlakozott, érdemes figyelni a programnaptárat.

RACHMANINOV/BRAHMS/ BALÁZS/MANCUSI - ONLINE KONCERT

A Budafoki Dohnányi Zenekar előadását online nézhetjük, *Guido Mancusi* fog vezényelni, a koncert az ő szerzeményével, a *Tonspiele* című művel indul majd. Ezután *Rachmaninov* II. zongoraversenyét szólintatja meg a Kossuth-díjas zongoraművész, *Balázs János*. Végül *Brahms* életművének egyik legderűsebb kompozícióját, a II. szimfóniát hallhatjuk.

Online esemény, 2020. december 9.

MÜPA HOME

Jelenleg a Müpa is zárva tart, de az intézmény újraindította a tavasszal nagy népszerűségnek örvendő online közvetítéssorozatát. *Káel Csaba* vezérigazgató elmondta, hogy fokozott biztonsági intézkedések mellett a Müpa tereiből a szabályozásoknak megfelelően nézők nélkül, de élőben közvetítik majd a programokat, és több korábban nem publikált koncert- és előadásfelvételt is megosztanak a közönséggel.

**A programnaptárat a
www.mupa.hu/media/mupa-home
oldalon találjuk.**

TÁRSADALMI DILEMMA

A Netflix drámai dokumentumfilmje a közösségi média veszélyeit járja körül, és maguk a fejlesztők kongatják meg a vészharangot saját találmányaik kapcsán. Hogyan használják fel a pszichológia ismereteit a Google, a Facebook, a Twitter és más platformok mérnökcsoportai arra, hogy befolyásolják viselkedésünket, érzelmeinket anélkül, hogy tudnánk róla?

Magyar felirattal is elérhető a Netflixen

A kepmas.hu oldalon interjút olvashatnak a film kapcsán a mesterséges intelligenciáról:
kepmas.hu/tarsadalmi-dilemma

DECEMBERI KIMENŐ

TÁVMOZI

November 11-én a művészmuzik is bezártak, de várják nézőiket a Távmoziban. A film.artmozi.hu weboldalon megtaláljuk a vetítések és az online filmfesztiválok időpontjait. Az artmozizás e különleges formája már tavasszal népszerűvé vált, a működtetők úgy döntöttek, hogy a járványhelyzet után, a filmszínházak újrainyitását követően is fenntartják majd az oldalt.

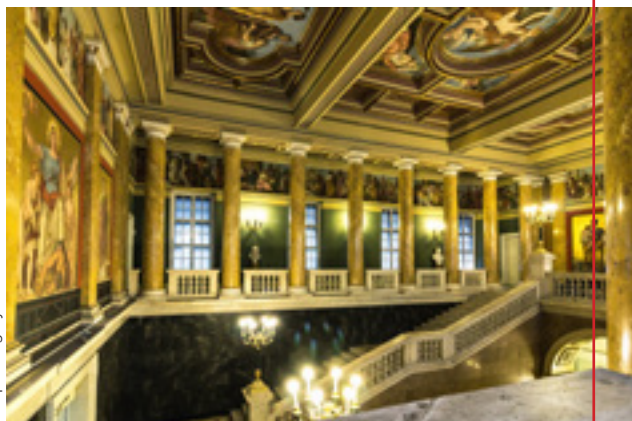
ONLINE KONCERTEK

A Filharmónia Magyarország virtuális koncertélményt, közvetítéseket ajánl a közönségnek egészen a járványhelyzet végéig. A műsortervet megtaláljuk a www.filharmonia.hu weboldalon, és érdemes követni a koncertszervező cég közösségi oldalait is, ahol az előadások visszanezethetők.

MAGYAR TÁJAK - VIRTUÁLIS KIÁLLÍTÁS

A Bodrog partja, Selmecebánya, egy vihar a pusztán, holdkelte Nagybányán, az alföldi táj? A Szent István-napi tűzijáték, Zebegény, a lábdi hegyoldal vagy Fiume a kikötő hajóival? Dévény vára, Munkács környéke, egy pipacsos mező vagy a pesti bérházak? Vajon milyen táj, milyen kép ugrik be elsőre arról a szóról, hogy haza? Ezt a virtuális kiállítást a Nemzeti Összetartozás napjára készítette a Szépművészeti Múzeum és a Magyar Nemzeti Galéria. Lépünk be, járjuk körbe a hazát nemzeti festészetünk legnagyobb mestereinek munkáin keresztül!

TÁRLATVEZETÉSEK ONLINE

A Magyar Nemzeti Múzeum és tagintézményei is zárva tartanak, de a múzeumi munka nem áll le. A tárlatvezetéseket a tervek szerint online kísérhetik majd figyelemmel az érdeklődők, és más eseményeket is átszerveznek a virtuális térbe. Érdemes figyelni az intézmény weboldalát (mnm.hu) és Facebook-oldalát, ott mindig értesítik a közönséget az aktuális programokról.

A magyar
indiánózás
nyomában

Rézbőrű | volt
az Alkony

HAMAROSAN

BEKUCKÓZVA

Utazástervezés kijárási tilalomban

A koronavírus okozta veszélyhelyzetben turisztikai ajánlónkban nem utazásra buzdítjuk olvasóinkat, hanem tervezéshez, álmodozáshoz adunk ötleteket, mert ha most összefogunk, akkor a szabályok betartásával legyőzzük a koronavírust, és újra kinyílnak a világ. Összeállításunkban romantikus falvakba látogatunk el képzeletben, ahol a vendéglátást tökélyre fejlesztették a helybéli szállásadók és étteremtulajdonosok. Kirándulásunk tervezése kiközkinthet az átlagosnál szürkébb hétköznapokból és összehozhatja a családot is.

◆ Belföldi turizmusunk az elmúlt években világszínvonalúra fejlődött, sorra nyíltak olyan vendégházak és éttermek, amelyek különleges építészeti megoldásaikkal, fenntartható forrásból származó, helyi alapanyagokra építő konyháikkal hamar kivívták nemcsak a turisztikai szakma, de a szélesebb közönség elismerését is. A Balatonhoz közeli Káli-medence vagy a Dunakanyar falvai már minden évszakban felkészülten várják a vendégeket, az elmúlt időszakban pedig az Alföldön és északi hegységeinkben fejlődnek látványosan az aktív kikapcsolódáshoz szinte luxuskörülményeket biztosító, mégis családi hangulatú, otthonos vendégházak, kávézók, éttermek és bisztrók. Rendkívül népszerűek például az ékszerdoboznak is beillő, romantikus erdei vendégházak, ezek foglalási naptára gyakran hónapokra, esetenként akár egy évre előre is teljesen betelik, de a közelükben található éttermekben is érdemes legalább napokkal érkezés előtt asztalt foglalni. A kijárási korlátozás időszakában most talán van időnk akár a következő év telének családi pihenését is megszervezni. A vendégházak honlapjain található fényképek saját lakásunk, kertünk csinosítására is inspirálhatnak. A hónapokkal előre biztosított foglalás nagy segítség lehet a tulajdonosoknak

és alkalmazottaknak a fennmaradásban, hiszen a járványhelyzet a turizmusban dolgozókat gazdaságilag is veszélyezteti.

Ajánlónkban olyan vidéki helyszíneket mutatunk be, ahol a táj szépsége és a közelben található gazdag túrázó, sielési lehetőségek mellett különleges, önellátásra is alkalmas vendégházakban szállhatunk meg, és elérhető közel-ségben minőségi, egész évben nyitva tartó éttermeket is találunk.

KÖVÁGÓÖRS

Természeti adottságai és építészeti öröksége miatt a Káli-medencét gyakran nevezik a hazai Provence-nak, az itt található Hegyestű, a szentbékkállai kőtenger vagy a Kornyi-tó európai szinten is egyedülálló természeti képződmények, a közelben pedig a Tapolcai-medence tanúhegyeit és a Balatont találjuk karnyújtásnyira. Köveskált nevezik a vidéki gasztronómia fővárosának is, Salföld, Mindszentkállya és Szentbékkállya nádfeleles, terméskőből épített vendégházai télen is felkészülten várják a turistákat, a káptalantóti piac vasárnaponként a festői vidékre költözött művészek, zenészek, színészek zsi-bongó olvasztótégelye.

Kővágóörs, Káli Home Boutique Villa

Kővágóörs az elmúlt időszakban látszik felnőni a Káli-medence hírnevéhez, pedig fekvéséből adódóan kitűnő lehetőségekkel bír, hiszen a Balaton innen gyakran is elérhető könnyed, egyórás sétával, akár korszolyázni indulunk a kijelölt pályákhoz, akár fürödni, mert nyári időszakban érkezünk. A falu ékszerdoboz, a Káli home boutique villa kívülről hagyományos parasztház, belsőépítészete viszont egy szelet Indonéziát csempész a vidékre baldachinos ágygal, tikfa bútorokkal, réz fürdőkádakkal. A szomszédos Köveskál vagy Zánka éttermeiben (például Kővirág, Mi a kő, Neked főztem) a fine dining előszobájába léphetünk, a kővágóörsi Mozi étteremben viszont hagyományos ízeket és családi hangulatot találunk.

ZEBEGÉNY

A Dunakanyarra festői panorámát nyújtó, a Börzsöny lankáira épült falu hosszú évek óta a környék első számú kirándulóhelye, az elmúlt években pedig sorra épültek az erdő szélén megbújó faházikók, teraszukon fürdődézsával, fürdőkáddal, tűzrakóhellyel, sokszor dunai kilátással. A műfaj úttörőjének az erdő mélyén található Naphegy vendégházat nevezhetjük, ahol a Duna helyett a legelő szarvasokat nézhetjük a hálószerobából, az apró faházikó mégis annyira népszerű, hogy legközelebb 2021 októberétől vannak foglalható időpontok. De ez ne szegje kedvünket, a Romantic Rose, a Hegyi Kabin vagy a Natura Hill is tökéletesen berendezett szálláshelyek, hogy csak néhányat említsünk. Ez utóbbit étterme miatt is érdemes felkeresni: a fogásokat mindig az alapján

Hosszúhetény, Almalomb apartman

Érsekcsanád, Rév csárda

Zebegény, Naphegy vendégház

állítják össze, hogy mi terem a konyhakertben, minek van szezonja, vagy mit kaptak reggel frissen a piacon, emiatt naponta változó az étlap és csak bejelentkezéssel fogadják a vendégeket. A faluban kitűnő konyhával vár még a Helyben kávézó és a Füstölgő Sarok BBQ.

HOSSZÚHETÉNY

A Mecsek lankáin, Hosszúhetényben indult meg a vidéki gasztroforradalom. Az úttörő az Almalomb kulináris kitérő, ami lényegében a tulajdonos, Rita családi öröksége, aki a 19. századi vízimalomból éttermet vizionált. Patakpart, gondozott park, hatalmas faasztalok, hagyományos gazdálkodásból származó alapanyagok, helyben termő fűszerek, idén tavasztól pedig az étteremmel szemben található parasztházban kialakított vendégszobák jellemzik az ország egyik legszebb éttermét. Mindent megtalálunk helyben, nincs más dolgunk, mint megmászni a Zengőt Hetény határában, pihenni a közeli Sikonda vagy Magyarhertelend termálfürdőiben. Átruccanhatunk Pécsre várost nézni vagy kávézni, bár a Hosszú Kávéban helyben is tökéletes feketét kortyolhatunk. Az Almalomb társat is kapott, az idén nyílt Hosszú Tányér Gourmet-ház szintén a fine dining irányába kacsintgat.

ÉRSEKCSANÁD

Idén nyárig a cikk írója sem gondolta, hogy rejtett kincsre bukkan a Duna partján. Az érsekcsanádi Rév csárda a Bajától pár kilométerre fekvő, faluhoz tartozó folyószakasz mellett található, holtágakkal és ártéri erdőkkel tarkított, vadregényes környezetben. Sokak szerint itt készül a legfinomabb halászlé az országban: frissen fogott

halból, bográcsban, szabad tűzön, és csak akkor kezdik el főzni, amikor a vendég megrendeli. Ez legalább 50 percig tart, ezért az étterem csak előre bejelentkező vendégeket fogad. A hal mellett más fogásokat is találunk az étlapon, a szomszédban pedig vendégházat üzemeltet és kirándulásokat szervez Tinusz Gábor a családi vállalkozás keretében. A környék sok felfedeznivalót rejt: a gemenci erdő a forgalomtól zárt árvízvédelmi töltéseken kerékpárral tökéletesen bejárható. Baja néhány kilométerre van a csárdától, az érsekcsanádi Duna-part pedig két borvidék metszéspontjában van, ezért a szekszárdi és a hajósi pincéket fél órán belül elérjük autóval. ♦

TIPPJEINK:

Utazástervezés közben mindig vegyük figyelembe a legfrissebb járványügyi előírásokat!

Kövessük a kiválasztott szálláshelyek közösségi médiás oldalait! A legnépszerűbbek itt osztják meg, ha felszabadult egy addig lefoglalt időpont, ezekre kedvezményes áron csaphatunk le.

Keressünk megbízható gyűjtőoldalakat szálláskereséshez: a Nívós Szállások Facebook-oldala jó kiindulópont romantikus vendégházakhoz.

A Slow Living Hungary mozgalom elkötelezett a fenntartható turizmus népszerűsítésében. Segítségükkel megtudhatjuk, hogy milyen módszerekkel utazhatunk úgy, hogy a lehető legkevesbé terheljük környezetünket (slowliving.hu).

IKERTÜKÖR

Élő versek

Utazás a világ körül

Szabó T. Anna és Lackfi János
kísérőszövegeivel

RENDELJE MEG
KÖZVETLENÜL A KIADÓTÓL
20% KEDVEZMÉNNYEL

<https://kepmas.hu/ikertukor>

Ha karácsonyra rendelné meg, kérjük,
adja fel és fizesse ki rendelését december 10-ig.

KÁDÁR
ANNAMÁRIA
pszichológus
ajánlásával

RENDELJE MEG MOST
20% KEDVEZMÉNNYEL
KÖZVETLENÜL A KIADÓTÓL!

A mese a félelmek megszelídítésének egyik
legfontosabb eszköze. Ebben segít **Pifkó Célia:**
Szörnyek a szobádban című könyve!

kepmas.hu/szornyek-a-szobadban

SZÖVEG –
MIRTSE ÁRON zoológus

SOROZAT –
ÁLLATOK KÖZELRŐL

MÉGIS BUNDA A BUNDA!

Dániában 15 millió nyércet pusztítanak el a mutálódott koronavírus okozta fertőzésveszély miatt – olvashattuk a világhálón. Ez az elképesztően nagy szám is mutatja, hogy az állatvédők folyamatos tiltakozása ellenére még mindig milyen nagy üzlet a szőrme. Bár ma már léteznek mesterséges anyagok is, amelyek melegen tarthatnak bennünket télen, az embernek továbbra is megvan az igénye arra, hogy más élőlények bőrébe bújjon.

- ◆ A szőrzet többé-kevésbé minden emlősállatra jellemző. A leginkább szőrtelenek közöttük a cetek, de a magzati szőrzet még náluk is megfigyelhető, és egyes fajok, például a hosszúszárnjú bálna szája körül dudorok láthatók, amelyek szőrtüszőket rejtnek; ezek talán a víz áramlásának érzékelésére szolgálnak, mint ahogy a szárazföldi emlősök bajuszszájai érzékelik a légáramlatokat. Az elefántok, orrszarvúak és vízilovak funkcionális szőrzettel nem rendelkeznek ugyan, de teljesen csupasznak sem mondhatók, hiszen egyes testrészeiket (például farokvég, fül pereme) szőrzet borítja, az elefántokon ráadásul testszerte sörteszőrőket is találunk. Ezeknek az állatoknak hatalmas testtömegük miatt csekély a fajlagos hőleadásuk, ezért előnyös számukra a csupasz bőr.

NEM CSAK A HIDEG ELLEN JÓ

Néhány föld alatt élő állat is lemondott a szőrzetéről – így például a földimalac vagy a különös, fejlett társadalomban élő rágcsáló, a csupasz földikutya –, de az emlősök nagy többségéről mégiscsak elmondható, hogy szőrösek. A szőrzet nem csupán a hőszigetelést, a test melegen tartását szolgálja, hanem kiszűri a Nap ultraibolya-sugárzását is, illetve védi az állatok bőrét a felületi horzsolásoktól, karcolásoktól, sőt, bizonyos fajok egymás harapásától is. Mindemellett a szőrzetnek kommunikációs szerepe is van: színe, jellege bizonyos esetekben megkülönbözteti a hímeket a nőstényektől, a kölyköket a felnőtt egyedektől, az ivarérett állatot a növendéktől, kifejezheti a csoportban elfoglalt rangot (gondoljunk csak az oroszlán sörényére vagy a hím galléros pávián szőrpalástjára), felborzolása vagy lesimulása árulkodik az állat hangulatáról, érzelmi állapotáról.

Kép: Megan Johnston / Unsplash

Birkák az írországi Moher-sziklákon, Doolin település közelében

AZ ÁLLATOK LENYÍRT GYAPJÁNAK EGYIK HASZNOSÍTÁSI MÓDJA

A NEMEZELÉS. Egykor nemcsak ruhadarabokat, kalapokat, de még sátorlapokat is készítettek ilyen módon. Manapság ez a hagyományörző rendezvények egyik élvezetes programja.

TÖBB RÉTEGŰ VÉDELEM

A mérsékelt vagy hideg égöv alatt élő állatok szőrzetének legfontosabb feladata a hőszigetelés. Bundára csak az állandó testhőmérsékletű állatoknak van szükségük (a madaraknál, illetve egyes dinoszauruszoknál erre a célra a tollazat fejlődött ki) – a változó testhőmérsékletűeknek, mivel testük hőmérséklete a külvilágéval azonos, nincs mit szigetelniük vele. A hideghez alkalmazkodott állatok bundája kétrétegű: az alsó réteget a gyapjas aljszőrzet

képezi, amelyet a hosszabb szálakból álló fedőszőrzet borít. Egyes esetekben ezt kiegészíti még a koronaszőrzet, amelynek szálai hosszabbak és vastagabbak. A szőrszálak negyedik, speciális típusa a tapintószőr, amelyet az állatok szája és orra körül, egyes esetekben a szem fölött, illetve a végtagokon is láthatunk. Ezeknek a szőrszálaknak a gyökeréhez nyomásérző receptorok kapcsolódnak.

A LEGMELEGEBB BUNDÁK

Míg az embernek egy hajhagymájából csak egyetlen hajszál nő ki (ezért nem lesz sűrűbb a haj attól, hogy nyírják), addig az állatok aljszőrzetében egyetlen szőrtüszőhöz több gyapjúszál is tartozik. A legsűrűbb bundája a csincillának van: ennek az Andok hegyláncai közt élő rágcsálónak egyetlen szőrtüszőjéből 40-80 szőrszál ered. A szőrszálak között megrekedő levegő már önmagában is hőszigetelést biztosít, de egyes sarkvidéki állatoknak, mint például a rénszarvas vagy a jegesmedve, a szőrszálai üregek, vagyis önmagukban is légrést tartalmaznak. ➤

Tarajos süll (Hystrix cristata)

A SZÖRZET IDŰNKÉNT MÓDOSULHAT, például tuskékké a sűnök és tarajos sűllök hátán vagy pikkelyekké a tobzoskák esetében.

A jegesmedve bundája így egyfajta üvegházhatást képezve tartja vissza a test hőmérsékletét: az állat hőleadása olyan csekély, hogy a hőkamerák alig látják. Így a jégtáblán mínusz negyven fokban napozó medvének még melege is lehet!

TÉLI DIVAT, NYÁRI DIVAT

Ahol a nyarat tél követi, ott a környezet az év egy részében nemcsak hidegebb lesz, hanem látványra is megváltozik: hó borítja, vagyis fehér lesz. Mivel a szőrzet színe a legtöbb állatnál a rejtőzködést szolgálja, egyes állatok szőrzetének a színe is követi ezt a változást. Jó példa erre a sarki nyúl vagy a Magyarországon is honos hermelin:

egy kisragadozó, amelynek bundája nyáron vörösesbarna, télen viszont hófehérbe vált át, csak a farokvége marad minden évszakban fekete. Tavasszal a téli aljszőrzetet az állatok kivedlik, a gyapjú nagy csomókban távozik a bundájukból. Házi kedvenceink nagy része különféle okokból nem képes a bundáját kielégítően karbantartani, ezért a gazdának kell segítenie, hogy a gyapjúsálak ne csomósodjanak össze.

AZ EMLŐSÖK TÉL VÉGI VEDLÉSÉT a fényviszonyok változásának hatására az agyban található tobzosmirigy hormonjai indítják be. Ezért tapasztalhatjuk, hogy kedvenceinknek a téli napfordulót követően, januárban csomósodni, filcesedni kezd a szőre.

Európai nyérc (Mustela lutreola)

A HERMELIN FEHÉR TÉLI BUNDÁJA

szegélyezte egykor az uralkodói palástokat. Az állat régi neve hölgyemenyét volt. A Tolna megyei Hőgyész lakosai egykor hermelinprémbe fizették az adót a királynak. A város címerében ma is szerepel a hermelin.

ADD NEKEM A BUNDÁDAT!

Mivel az ember a hőszigetelés és a mechanikai védelem szempontjából nem rendelkezik funkcionális szőrrel, ősidők óta „kölcsonveszi” más élőlények szőrzetét. Eleinte csak lenyúzta az állatokat, később már meg is nyírta őket, ami lehetővé tette, hogy az életük kioltása nélkül tegyen szert a szőrükre. Európában a gyapjútermelés fő használlata a juh, de a világ más tájain más állatokat tartottak erre a célra: tevé, jakot, lámát vagy alpakát. A prém, vagyis az irhával együtt viselt állati szőr azonban ezzel nem ment ki a divatból, sőt, egyre

inkább a társadalmi rang jelzőjévé vált. Az alapanyagot eleinte csapdázással szerezték be, ám ettől idővel a prém állatok vadon élő állománya vészesen megritkult, elkezdődött viszont a nagyüzemi tenyésztésük, és különböző háziasított színváltozataik kialakítása.

VISELJÜK, VAGY NE VISELJÜK?

A bunda nemcsak szép és meleg, hanem érintése, simogatása kedvező élettani hatással is van az emberre: oldja a stresszt, csökkenti a vérnyomást. Ennek oka valószínűleg abban keresendő, hogy egykor más főemlősökhöz hasonlóan az ember elődjének csecsemői is az anyjuk szőrébe csimpaszkodtak, ez jelentette számukra a biztonságot. A prémviselésről teljesen lemondani tehát kár volna, és talán kicsit képmutatás is, ha olyan állatok bundájáról van szó, amelyeket étkezési célra tenyésztenek (például házinyúl, juh, rénszarvas) vagy kártételük, illetve állomány szabályozásuk miatt irtanak (például vörös róka). Viszont nagy mozgásigényű kisragadozókat nevelni szűk kis ketrecekben csak azért, hogy megnyúzzák őket, embertelen szokás – és mint a dániai nyércek esete is mutatja, még veszélyt is rejthet. ♦

SZÖVEG –
OSZTOVITS ÁGNES

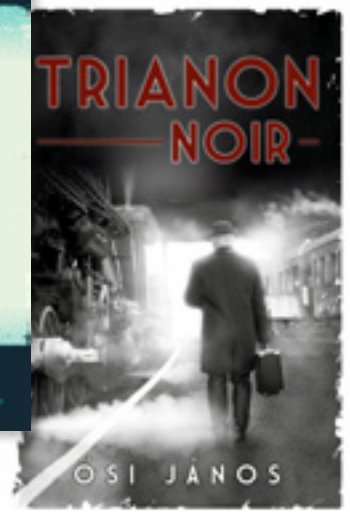
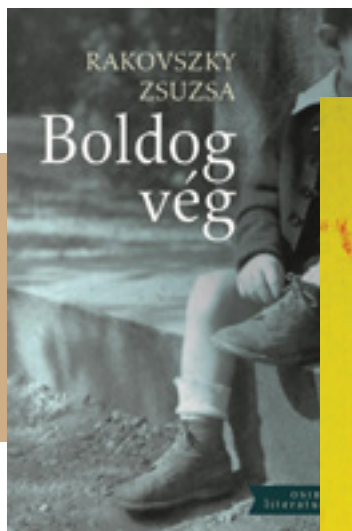
KÖNYVEK A FA ALÁ

Még soha annyi baráti telefont nem kaptam, mint az idén. Ajánlj valami jó könyvet a 84 éves nagymamának, testvérének, Panni néniemnek, sógorának, Károly bácsimnak, finnyás férjemnek, éjszakánként lopva olvasó menyemnek, a történelemért bolonduló szomszédnak, bölcsészlányomnak, matematikus udvarlójának... És így tovább. Mivel jómagam is megkezdtem a karácsonyi könyvvásárlást, a korábbiaknál jóval több kötetet ajánlok figyelmükbe. Az igényeknek megfelelően.

◆ **RAKOVSKY ZSUZA BOLDOG VÉG** című kötete 260 nagy oldalon tartalmaz hét hosszabb novellát. A Budapestről szülővárosába, Sopronba visszavonult Kossuth-díjas költőnő szinte észrevétlenül a magyar próza élvonalába emelkedett. A *Boldog vég* írásaihoz hasonlóan finom, higgadtan, mégis fordulatosan elbeszéli, pompás szereplőkkel benépesített történeteket legutoljára a néhány éve Nobel-díjjal kitüntetett kanadai-angol *Alice Munrón*-nál olvashattunk. Egy kivételével valamennyi novella a jelen, illetve a közelmúlt Magyarországon játszódik, és valamennyiünk számára átélhető, boldog pillanatokról, szép és nehéz fájdalmakról, örömeiről, szerelemről, megcsalásról, anya-gyermek kapcsolatról, gyermeki traumákról szól. Alakjainak életét, sorsuk fordulatait mély együttérzéssel figyeljük, mert sokszor akaratlan tévedéseik a mi gyengeségeink is.

(Osiris Kiadó, 3480 Ft)

HÁY JÁNOS A CÉGVEZETŐ című regénye úgy indul, mintha egy rossz magánéleti döntésről szólna. Arról, hogy a magáról oly sokat gondoló milliomas üzletember hirtelen lecseréli vele együtt öregedő feleségét fiatal titkárnőjére, és ezzel a lépéssel megindul a lejtőn. A feleség kontra fiatal szerető kérdést Háy számos írásában feldolgozta már (legutóbb a *Mélygarázs* című kisregényében), de még soha nem büntette meg ilyen határozottan főszereplőjét a cseréért. A novellányi téma azért duzzad regénnyé, mert a szerző a cégvezető múltjában felvillantja az elmúlt évtizedek történetét. Hogyan mentette át magát a nyolcvanas évek végén a kommunista elit, azaz a befolyásos és megbízható elvtársak, hogyan szereztek hatalmas vagyonokat a kádergyerekek, hogyan keveredtek közeli viszonyba a mindenkori kormányokkal, miként gyarapították vagyonukat, miért hitték el, hogy ezt a tehetségükkel érték el, miért szakadtak el tökéletesen a realitásoktól.

Valószínű, hogy *A cégvezetőt* esztétikai hibái miatt ostromozza majd a kritika, és nem javasolják pénzes alapítványok az idegen nyelvre fordítását, mi azért szögezzük le, régen nem olvastunk ilyen sodró lendületű, bátor regényt, ami tele van szebbnél szebb jelenetekkel, éles megfigyelésekkel. Végre egy szerző, akinél nincsenek tabuk, aki mindenről elmondja a véleményét, arról is, amiről a többség jobbnak látja, ha inkább hallgatunk.

(Európa Könyvkiadó, 3999 Ft)

FEHÉR BÉLA BANÁNLIGET című regénye pazar alapötletre épül: 1989-ben, a rendszerváltozás forgatagában az illetékes hatóságok két operációs munkatársat ott felejtének a Banánliget nevű konspirációs lakásban, ahonnan egykor ellenzéki találgatásokról jelentettek. A két megbízható balfék évekig nem meri elhagyni a lakást, folyton az ellenőrzést várják és persze az egy ideig még érkező ellátmányt.

Fehér Béla remek humorát mindenki ismeri. A *Banánliget* is tele van *Rejtő*-regényekben illő fordulattal és kiszólásokkal, két végtelenül ostoba, ám végül megszerethető figurával.

(Kortárs Kiadó, 3500 Ft)

ŐSI JÁNOS TRIANON NOIR című regényének cselekménye két szálon fut. Az egyik 1920-ban Párizsban játszódik, ahova a magyar béke delegációval egyidőben megérkezik *Ojtozy Zsigmond* kereskedelmi ügyintéző, és egy szörnyű gyilkossági ügybe keveredik. Bár soha nem emelt volna kezét egykori szerelmére, börtönbe zárják és földönfutóvá teszik. A másik szál Máramarosba vezet, és Ojtozy édesanyjának tragikus életét, valamint a ruszin és a magyar nép között támadt feszültséget mutatja be. Hasznos, tanulságos ez a kárpátaljai vonal, hiszen arra figyelmeztet, hogy a trianoni döntés előidézésében mi, magyarok is ludasok voltunk. Nem figyeltünk a kis népek önérzetére, öntudatra ébredésére, így nem kell csodálkoztunk, hogy elfordultak tőlünk.

Ősi János több sikeresebb történelmi regény után most megírta eddigi legjobb könyvét – a történelem iránt érdeklődők őszinte öröme.

(Rézbong Kiadó, 3200 Ft)

JÁSZBERÉNYI SÁNDOR A VARJÚKIRÁLY című kötetében 14 rövid és a címadó hosszú novella kapott helyet. A negyvenéves, kisebb-nagyobb megszakításokkal Egyiptomban élő újságírónak komoly rajongótábora van itthon és külföldön. Minden bizonnyal igaza van az angolul író *Tibor Fischer*nek (*A béka segge alatt* című megrendítő 1956-os regény szerzőjének), amikor így fogalmaz: „*Jászberényi a magyar irodalom kontextusában egy veszélyes eretnek, egy ólombot lóbáló vadállat.*” Hogy mi a titka ennek a különös írónak? Arra jött rá, hogy kár bíbelődni a leírásokkal, a lélekrajzok árnyalásával, a cselekményszövésével. Rövid mondatokkal, sok-sok kihagyással életveszélyesnek kell mutatni a világot, megkeresni azokat a színtereket, ahol az eltunyult olvasó valódi izgalmakat vél átélni. A mostani novellák többsége itthon játszódik, de itt is van izgalom. A címadó írásban a határszéli magyar fasiszták kirabolják, levetkőztetik és halomra ölik a migránsokat.

Bizonyára ezt a kötetet is több nyelvre lefordítják majd, és sokan tapsolnak neki.

(Kalligram Kiadó, 3990 Ft)

Bár szavamat adtam a főszerkesztőnek, hogy csupa magyar könyvről írok a karácsonyi számban, nem tudom megállni, hogy ne tegyek említést két nagy

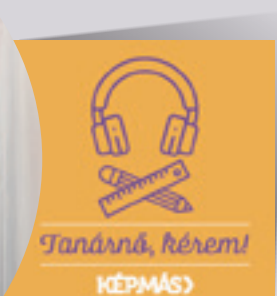
olvasmányélményemről. Sokat olvasó, igényes családtagjaim és barátaim **GUZEL JAHINA A VOLGA GYERMEKEI** (fordította: *Soproni András*) című remekművét kapják a fa alá. Ez a fantasztikus, immár világgal karrierrel büszkélkedő író *Szolzsenyicin* után is tud újat mondani a sztálinizmus rémtetteiről. Itt a *Nagy Katalin* cárnő által egykor letelepített volgai németek elpusztításáról. Jahina a történelem magánéleti vetületét nézi, egy megindítóan nagy szerelem történetét mondja el. Berg iskolamester, a regény főszereplője ugyanúgy megmarad emlékezetünkben, mint Andrej Bolkonszkij vagy Pierre Bezuhov és társai. Ilyen csodára csak a legnagyobbak képesek.

(Helikon Kiadó, 4499 Ft)

JÜ HUA ÉLNI című regénye (fordította: *Zombory Klára*) egy, időnként az elbeszélő által megszakított hatalmas monológ. Azt meséli el a földönfutóvá lett parasztember, hogyan teszi tönkre milliók életét az ostoba politika, hogyan lehet helyt állni, családért, gyerekekért, unokáért szörnyű körülmények között. Az egykori könnyelmű földbirtokos az őt ért csapások súlya alatt válik igazi emberré. Megrendítő és felemelő a hatvanéves kínai író vallomása az életről, a szeretetről.

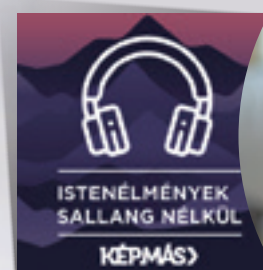
(Helikon Kiadó, 3499 Ft) ♦

HALLGASSON ÖN IS PODCASTET!

Podcast
Joós Andreával

” *A hosszú utazás mindig gyorsabban telik egy jó podcasttel.*

Podcast
Tóth-Fazekas Andreával

” *Így futás közben is inspiráló beszélgetéseket hallgathatok.*

” *Házimunka közben mindig megy a háttérben valami. Nem mindegy, hogy mi!*

2A MESTER

SCHÄFFER ERZSÉBET

**„HEGEDŰS TIBOR.
A FÉRJEM. Ő ADTA
A LEGNAGYOBB AJÁNDÉKOT,
ELFOGADOTT OLYANNAK,
AMILYEN VAGYOK.”**